

PROPAGANDĂ CONTRA MUZEOGRAFIE: INAUGURAREA MUZEULUI MUZICII ROMÂNEȘTI

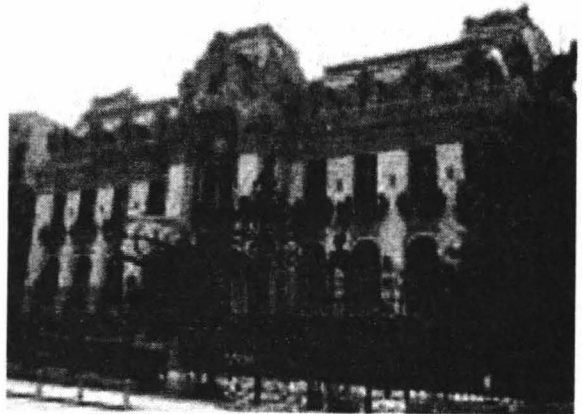
Virgil Ștefan NIȚULESCU

În 1937, după mai mult de 15 ani de capricioase refuzuri, Maria Cantacuzino accepta să devină soția lui George Enescu. Maruca – așa cum era cunoscută printre prieteni –, văduva lui Gheorghe – Grigore Cantacuzino, aduce în această căsătorie și palatul pe care îl moștenise, la moartea *Nababului*, în 1913. Superbul palat de pe Calea Victoriei nr. 141, considerat a fi cea mai frumoasă casă de pe bătrînul Pod, fusese ridicat după planurile arhitectului Ion D. Berindey și a intrat, astfel, în averea familiei Enescu. Aici era unul dintre locurile preferate de întâlnire ale *high – life*-ului bucureștean. Vremurile în care asemenea palate erau efectiv locuite trecuseră, astfel încît, casa a găzduit, în timpul războiului, Ministerul Informațiilor (al Propagandei) și, apoi, imediat după război, Consiliul de Miniștri.

La 10 septembrie 1946, Enescu a plecat, pentru totdeauna, din țară. În palatul Cantacuzino a fost instalat Institutul de Studii Româno – Sovietice... Enescu a murit la Paris, la 4 mai 1955, an în care institutul este evacuat din clădire, locul lui fiind luat de Uniunea Compozitorilor, condusă, la acea vreme, de Ion Dumitrescu. Nevoile propagandistice ale Puterii, stimulate de hrușciovienele dezvăluiri din februarie 1956, au dus la Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 1075/1956, prin care a fost înființat, în palatul din Calea Victoriei, Muzeul „George Enescu”. La 6 mai 1956, prin grija lui Romeo Drăghici, primul director al muzeului, este deschisă o expoziție care a stat la baza organizării muzeului propriu-zis, în forma sa din 1958 – an

în care a avut loc și prima ediție a Concursului și Festivalului Internațional „George Enescu”. Juridic, problema localului a fost lămurită prin actul de donație semnat de Maria Cantacuzino – Enescu, la 4 octombrie 1967. Prin acest act, Muzeul devenea proprietarul clădirii și al celor două anexe, din curte, „sub tutela Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă”. Expoziția a rămas, practic, neschimbată, mai mulți ani. A venit, însă, în 1977.

Terenurile virane apărute, peste noapte, în Bucureștii zguduïți de cutremurul din 4 martie, și teama cuplului dictatorial în fața unei forțe care nu ceda la nici o critică au stimulat ideea transformării Bucureștilor într-un „Phenian cu specific românesc”. Nu este locul, aici, să amintim numele colecțiilor și muzeelor care au fost desființate sau mutate în vara anului 1977. O parte dintre ele au fost reunite în ceea ce avea să devină Muzeul Colecțiilor. Tot

atunci, însă, a fost închis și Muzeul „George Enescu“, sub pretextul unor urgente reparații (de altfel, necesare, pentru acest monument istoric). Apoi, încălcându-se actul de donație din 1967, s-a hotărât organizarea unui muzeu al muzicii românești. Uniunea Compozitorilor a fost mutată în clădirea Ateneului, în localul Filarmonicii. Muzeul „George Enescu“ a fost desființat *de jure*, noul „muzeu al muzicii românești“, care exista doar pe hârtie, devenind o secție a Muzeului de Artă al R.S.R. – ceea ce a antrenat, bineînțeles, și reduceri de posturi.

Ceva mai târziu, pentru a face loc unui muzeu al sticlei și ceramicii, în Palatul Știrbey din Calea Victoriei nr. 107, Muzeul de Artă Populară a fost desființat, fiind contopit cu Muzeul Satului. Spații de expunere nu existau, dar erau necesare, măcar, depozite și laboratoare. Acestea din urmă au fost amenajate în clădirile – anexă din spatele Palatului Cantacuzino.

Prima tematică a „muzeului muzicii românești“ a început a fi pregătită, imediat. Colectivul de muzeografi care a lucrat la realizarea ei a predat-o în 1978, la termenul cerut; dar Secția de Propagandă a C.C. al P.C.R. a respins-o. Apoi, tematica, la care au trudit, din greu, diverse colective de specialiști, a fost refăcută, practic, permanent. Există noi versiuni ale ei, din 1980, 1981, 1983, 1984 și 1988. Niciodată, tematica nu era suficient de explicit înfeudată propagandei de partid, deși muzicienii și ceilalți specialiști făcuseră concesie după concesie. În concepția politrucilor timpului, de la Petru Enache la Emilia Sonea, singura personalitate cărui a se putea dedica un muzeu, fie el și al muzicii, era Nicolae Ceaușescu. Muzeul trebuia să devină o „ctitorie“. Desigur, memoria geniului componisticii românești nu putea fi păstrată – în această viziune – decât „la grămadă“, încadrată între

portretul prezidențial de la intrare și cel surprins la spectacolele omagiale de pe Stadionul „23 August“. Muzeul muzicii trebuia să anuleze personalitatea enesciană într-o masă fără contur și fără virfuri. De fapt, se urmărea, sistematic, dispariția muzeului – pentru că el nu a mai fost inaugurat, niciodată. Zvonurile din epocă acreditau ideea că Elenei Ceaușescu i-ar fi plăcut să folosească frumoasa casă Cantacuzino pentru propriile-i interese.

Între documentele rămase în arhiva Muzeului Național „George Enescu“ se află, pe lângă zecile de pagini de proiecte tematice, și texte de prezentare elaborate în perioada 1980 – 1984. Printre ele, se regăsesc și versurile care urmau să fie recitate la propusa inaugurare a muzeului muzicii, în 1980, de cinci actori de frunte ai scenei românești. Numele lor apar notate în dreptul câte unei cifre romane, după cum urmează:

I Elena Sereda

II Silviu Stănculescu

III Leopoldina Bălănușă

IV Gheorghe Cozorici

V Ion Caramitru

Probabil că cei cinci – numele lor sînt notate cu creionul pe prima pagină a documentului – urmau să recite, alternativ, textele intitulate *Dragoste, devotament, recunoștință. Patru sonete de Corneliu Vadim Tudor* și textul aflat în continuarea acestora (*Femeie creatoare, slavă ție!*), aparținînd aceluiași autor. Redăm aceste versuri, cu comentariile noastre, ca peste tot, mai departe, între croșete:

I.

*E o primăvară limpede și bună
și soarele topește aur împrejur
patria și firea cîntă împreună:
slavă ție, slavă om viteaz și pur*

*Aerul e proaspăt, viața-i mai
frumoasă
zorii-s plini de rouă, cerul
înstelat*

țara-i în veșminte albe de mireasă

gustul demnității tu i l-ai redat

Te iubim din suflet, te urmăm în
toate

ești al primăverii noastre
vestitor
fără tine-n lume știm că nu se
poate

De aceea astăzi un întreg
popor
îți înscrie chipul
încrustat în bronzul celor Trei
culori!

X

II.
Iubit bărbat al patriei române
Muzeul muzicii ni-l dăruiești
iar primăvara lui '80 rămîne
în hronicul culturii românești

Enesciene mărturii și știne
vioara sfîntă a lui Ciprian
tezaurul folcloric din vechime
le-ai reunit aici, întru mulți ani

Acum, cînd veacul curge spre
amiază
cînd pe Planetă sînt probleme
mari

și monștrii rațiunii se-narmeză
Românii tăi mai pot să cînte iar
Cu inimă de foc și minte trează
urmîndu-te, strateg vizionar!

X

III.
La cîntec ne-am deprins sonore
astre

privighetoarea, vîntul prin copaci
întîiul cîntăreț al lumii noastre
a fost Orfeu, pogorîtor din traci

Îți mulțumim frumos, și cu sfială
Erou al ființei noastre românești
că arta națiunii, triumfală
cu pieptul tău cel brav o
străjuiești

Repui în drepturi ce-a creat
poporul:

noblețea doinei și horitul drag
Deșteaptă-te române, Tricolorul

Hora Unirii și Pe-al nostru steag
în cinstea ta strămoșii dau onorul
Ei două mii cincizeci de slave
trag

IV.

În primăvara asta înaltă și
deplină
cînd mugurii pe ramuri cu zgomot
se desfac
cînd prin Carpați trec vulturi, iar
Dunărea închină
lui Burebista inmuri, și marelui
stat dac

În primăvara asta cînd te serbăm,
fierbînte
că ne conduci în cinste de
cincisprezece ani
și pentru-a treia oară te-alese
președinte
întreg poporul țării – români,
maghiari, germani

Acum și totdeauna, noi îți dorim
putere
să fii de-a pururi tînăr, în veci să
înflorești
mereu la datorie cînd patria ți-o
cere

Tu ești vlăstarul sacru al țării, și
mai ești
făuritorul vrednic al noii noastre
ere
spre comunism și pace, mulți ani
să ne trăiești!

[Pentru a înțelege mai bine unele
accente ale acestor texte, ar trebui să
ne amintim că, în 1977, Ceaușescu a
declanșat o furibundă campanie
propagandistică antioccidentală.
Întreaga mass media românească a fost
inundată cu „documentare“, știri,
„luări de poziție“ etc., care

„demascau“ fascismul, cursa înarmărilor, șomajul rasismul, imperialismul, neocolonialismul și toate celelalte „racile“ ale societății capitaliste, în opoziție cu binefacerile drumului spre societatea socialistă multilateral dezvoltată. În cadrul acestei campanii, un loc aparte l-a ocupat „recuperarea“ istoriei naționale și capitalizarea ei în interesul P.C.R., începând cu Burebista. Prin Hotărârea Plenarei C.C. al P.C.R. din 26 – 27 octombrie 1977, cu privire la aniversarea a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent, partidul a decis că, în anul 70 î. Hr., Burebista a creat acest stat, care a fost aniversat vreme de trei ani. Tot în cadrul operațiunii de recuperare a istoriei naționale trebuie încadrate și referirile la cîntecele patriotice românești, care au fost reluate, cu text adaptat – scris de Nicolae Ceaușescu însuși – sau nu, în repertoriul obligatoriu. În plus, sonetele mai ating trei „teme“: indicația – trasată, de Ceaușescu, compozitorilor – de a se inspira, în creațiile lor, din muzica populară și din frumusețile naturii din România –, protocronismul, ca teorie culturală care face, din Orfeu, un fel de al întemeietor al muzicii și, totodată, un fel de strămoș al românilor, și, în fine, „lupta pentru pace: campania împotriva bombei cu neutroni, apelul pentru pace semnat de întregul popor și trimis la ONU, referendumul care consfințea reducerea cheltuielilor de înarmare a României cu 5% etc. În fine, Ceaușescu a fost „reales“ președinte al României în 1980 – după precedentele „alegeri“, din 1974 și 1975.]

Femeie creatoare, slavă ție!

*Așa cum după datini noi ne-am
cinstit eroii
spunîndu-le pe nume ca unor
ființe dragi
la fel cum riul, vara, îi
mulțumește ploii*

*și-ntr-o miere a gliei parcă
se strînge-n fragi
așa cum fiul, mamei, îi spune
simpli „mamă“
fără de reci formule, dar cu imens
respect*

*tot astfel națiunea pe limba ei
te cheamă*

*Elena Ceaușescu, om bun și
înțelept*

*Noi știm cu toții bine destinul
tău de luptă*

*ești fiica înțeleaptă a Argeșului
blînd*

*întreaga existență ți-e veghe ne-
nreruptă*

*desprinsă din legenda acestui
scump pămînt*

*partidul ți-a dat forță, ți-a
luminat cărarea*

*să treci peste opreliști, necazuri și
nevoi*

*ai înfruntat eroic fascismul
exploatarea*

*și marele pericol al unui nou
război*

*Istoria modernă a patriei
păstrează*

*imagini de arhivă, înscrisuri,
mărturii*

*întipărită-n ele stă ființa ta
vitează*

*ca Ana Ipătescu și fata de la Jii
ai fost pe baricade, în greve,
demonstrații*

*brasarde tricolore și roșii ai
purat*

*și drepturile sacre al acestei nații
de-atunci și pînă astăzi le aperi
ne-ncetat*

*Ai stat mereu alături, în cinste și
iubire*

de cel ce-avea să fie al patriei

Erou

*erați atît de tineri, Planetei dînd
de știre*

*că bate-un vînt în țară primenitor
și nou*

iubirea voastră pură izvor e de
poeme,
de fresce picturale și oratorii vii
îngemănați în luptă și ideal, prin
vreme
voi ați luptat spre slava sublimei
României

În anii de restriște și-n cei de
libertate
ai marilor reforme, curînd după
război
voi în conștiința celor din fabrici
și din sate
intrați cu demnitate, tribuni ai
vremii noi
e tinerețea voastră, revoluționară
luceafăr ce revarsă lumini și flori
în jur
luptînd din greu să fie belșug și
pace-n țară
jertfit-ați anii voștri cei mai
frumoși și puri

Te-arăți în fața noastră, acum,
înfloritoare
umană și-nțeleaptă, cu spirit
visător
ești azi la apogeul puterii
creatoare
științei mondiale îi plămăiești
comori
în inima celulei pătrunzi, și-n
taina vieții
îi descifrezi naturii eres după eres
în ochii tăi scînteie și roua
dimineții
și nobila făclie a setei de progres

Ești renumită-n lume, și-s faptele
stimate,
te știm cu toți modestă, la vorbă și
la port
planeta te cunoaște și vrea să îți
arate
recunoștința față de marele-ți
aport
înalte instituții, academii străine
prestigioase foruri te-aleg în
rîndul lor
e semn al prețuirii atît față de tine
cît mai cu seamă pentru iubitul
tău popor

Iubirea națiunii te-nconjură
deplină
savant, și om politic, și mamă
totodată
exemplul tău puternic, de farmec
și lumină
se simte pretutindeni, și-n veci va
fi urmat
fii pururi fericită, tu simbol fără
moarte
al marilor românce pe care le-
mplinești
lîngă Eroul țării să fii pe mai
departe
în marea epopee a ființei
românești!

N-a fost să fie! Textele de mai sus
nu au fost recitate. Vizita soților
Ceaușescu s-a amînat din 1980 în
1981. La 14 august, în acel an, era
pregătit PROGRAMUL ARTISTIC
pentru inaugurarea Muzeului muzicii
românești. Iată proiectul acestei
manifestări:

1. În curtea muzeului, de la
poartă pînă la ușa principală, de o
parte și de alta a aleii, vor fi amplasate
corurile Filarmonicii „George
Enescu“, Operei Române,
ansamblurilor artistice „Rapsodia
Română“ al Consiliului Central al
U.G.S.R. și „Doina“ al Armatei,
precum și dansatorii acestor două
ansambluri îmbrăcați în costume
populare reprezentînd toate zonele
țării. [Aici, Iulian Antonescu, cel care
sintetizase acest material, adăugase și
naționalităților conlocuitoare; această
precizare a fost, însă, tăiată de cel care
a aprobat textul, probabil secretarul de
stat în Consiliul Culturii și Educației
Socialiste, Ladislau Hegedüs.] Vor fi
prezenți, de asemenea, un număr de
elevi, pionieri și utediști de la Liceul
„George Enescu“.

- La intrarea în curtea
muzeului a tovarășului NICOLAE
CAEUȘESCU și a tovarășei ELENA
CAEUȘESCU, a celorlalți tovarăși din
conducerea de partid și de stat,
corurile reunite vor intona cîntecul
„Partidul sub un steag unind poporul“

de Marius Țeicu, pe versurile lui Victor Tulbure.

Dirijor Stelian Olariu de la Opera Română.

- Tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU și tovarășei ELENA CEAUȘESCU li se vor oferi buchete de flori de către doi tineri artiști.

- După intonarea cîntecului, în fața ușii principale a muzeului, tovarășa Suzana Gâdea – președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste – va rosti un cuvînt de salut.

- La intrarea principală în muzeu, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, va fi invitat să taie panglica inaugurală a Muzeului muzicii românești.

2. Vizitarea celor șase săli aflate la parterul muzeului (momentele importante prezentate în exponatele din aceste săli vor fi subliniate printr-un fundal muzical adecvat).

3. Vizitarea sălilor de expoziție de la etajul I:

. vizitarea celor trei săli dedicate lui George Enescu;

- vizitarea sălii dedicată lui Constantin Silvestri, Dinu Lipatti și Constantin Stroescu;

- vizitarea sălii dedicată lui Paul Constantinescu, Mihail Jora și Tiberiu Brediceanu.

4. Vizitarea studioului tineretului unde un grup de 25 elevi de la Liceul de artă „George Enescu” va intona cîntecul „Cutezători pornim în viață” de Ioan D. Chirescu (versuri de Petre Ghelmez). Dirijează profesorul Constantin Drăgușin.

- După intonarea cîntecului, un pionier și o pionieră vor oferi buchete de flori tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU și tovarășei ELENA CEAUȘESCU.

5. Vizitarea sălii de audiție de la parter unde se află amplasate magnetofonele pentru audiția individuală la cască (cele 5

magnetofone vor fi prevăzute cu benzi pe care sînt înregistrate: cîntece patriotice și revoluționare, muzică corală, simfonică și vocal – simfonică, de operă și operetă, muzică ușoară, romante, muzică populară).

6. Vizitarea aulei „George Enescu” unde va fi prezentat un program artistic:

a) Corul „Madrigal” al Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București va interpreta cîntecul „Partidul, Ceaușescu, România” de Marin Constantin [De fapt, cîntecul, pe versuri de Alexandru Andrițoiu, a fost compus de George Grigoriu.]

b) Violonista Liliana Ciulei va interpreta „Balada” de Ciprian Proumbescu.

c) Soprana Eugenia Moldoveanu de la Opera Română va interpreta cîntecul „Comorile patriei” de Liviu Ionescu (versuri de Eugen Frunză).

d) Harpistul Ioan Ivan Roncea de la Filarmonica „George Enescu” va interpreta „Preludiu” de Carmen Petra Basacopol.

e) Tenorul Florin Diaconescu de la Opera Română va interpreta lied-ul „Frumoasa” de Felicia Donceanu (versurile de Victor Tulbure).

f) Corul „Madrigal” va interpreta cîntecele „Fluierașe și buciume” de Mihai Moldovan și „Suita din Oaș” de Darius Pop.

7. După vizitarea aulei „George Enescu” se va semna în „Cartea de onoare” a muzeului.

8. În încheierea vizitei la Muzeul muzicii românești, tovarășa Suzana Gâdea – președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste – înmînează tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU și tovarășei ELENA CEAUȘESCU cîte un disc omagial, un album de fotografii cu imagini din Muzeul muzicii românești și un album consacrat lui George Enescu.

9. La ieșirea în curte, corurile reunite ale Filarmonicii „George

Enescu“, *Operei Române, ale ansamblurilor „Rapsodia Română“ și „Doina“ vor intona cîntecul „Glorie clasei muncitoare“ de Florin Comișel (versurile de Iulian Rațiu).*

Dirijor Stelian Olariu.

X

X X

Prezentarea exponatelor din muzeu – în timpul vizitei – va fi făcută de către directorul muzeului, tovarășul Eugen Pricope [în realitate, acesta era șef de secție în cadrul Muzeului de Artă].

X

X X

Eugen Pricope și Iulian Antonescu au compus un text de prezentare a muzeului, pe care cel dintîi ar fi trebuit să îl învețe pe dinafară. Ladislau Hegedüs a aprobat, la 1 septembrie 1981, cele șase pagini dactilografiate de text, cu cîteva mici corecții; între altele, atunci cînd a citit pasajul

Însăși organizarea unui muzeu al muzicii românești este o inițiativă ce se înscrie în orizontul civilizației României Socialiste, România zilelor noastre și, în egală măsură, a veacurilor ce vor urma, România modernă al cărei ctitor sînteți Dumneavoastră, stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu

Ladislau Hegedüs a notat pe margine, cu creionul – nu cu pixul, ca în toate celelalte cazuri: „Cred că nu este necesar“.

La 12 septembrie și 21 septembrie 1981 au loc ședințe pregătitoare, la care se discută conținutul muzeului, se dau noi termene pentru veșnicile modificări. Pînă la urmă, s-a considerat necesar ca însuși Ceaușescu să viziteze muzeul, înainte de a-l inaugura, pentru a mai da niște indicații. Imediat după această vizită, în care Ceaușescu s-a arătat a fi teribil de nemulțumit de cantitatea prea mică de osanale ce i se aduceau, a devenit limpede că totul trebuia luat de la capăt. La 10 octombrie 1981, Teodor

Bratu prezintă un material de 46 de pagini intitulat *PROPUNERI referitoare la amenajarea Muzeului muzicii românești*. Iată cum începea acest text:

În urma vizitei de lucru întreprinsă de conducerea de partid la Muzeul muzicii românești, s-au formulat observații critice în legătură cu actuala organizare a expoziției și s-au dat indicații cu privire la o mai bună valorificare expozițională a patrimoniului muzeal.

În lumina acestor recomandări, propunem restructurarea tematică – expozițională a muzeului, avînd ca idei fundamentale următoarele elemente:

- prezentarea cristalizării, dezvoltării și afirmării creației muzicale în spațiul carpato – dunărean, din neolitic (mileniul V î.e.n.) pînă în zilele noastre, ca expresie a continuității românești, a dialogului permanent purtat cu civilizațiile înconjurătoare;

- sublinierea permanentului și rodnicului dialog purtat între muzică și celelalte arte, pe de o parte, între creația muzicală populară și creația muzicală cultă, pe de altă parte;

- prezentarea marilor personalități în contextul social – politic, al specificului creației muzicale românești pentru fiecare perioadă istorică în parte, punîndu-se în evidență faptul că dezvoltarea creației muzicale românești a cunoscut momente de deosebită strălucire în perioadele cele mai glorioase ale luptei duse de popor pentru păstrarea ființei naționale, pentru unitate și progres, pentru eliberare socială și națională, atîngînd apogeul în zilele de intensă trăire a unor împliniri fără precedent. Cu alte cuvinte, Ceaușescu ceruse să se dea o mai mare importanță elucubrațiilor despre continuitatea românească din neolitic, muzicii populare, în dauna celei culte, și politicii, în dauna muzicii. Sînt înșirate, apoi, titlurile sălilor muzeului, începînd cu titlul primeia, *Izvoarele*

istorice ale muzicii românești din orînduirea comunei primitive în perioada feudalismului timpuriu (mileniul V î.e.n. – secolul X e.n.), și terminînd cu cel al sălilor IX – X: 16 ani lumină (1965 – pînă în zilele noastre).

Bineînțeles, Ceaușescu observase că, în muzeu, sînt prea puține citate din istoricele sale discursuri, astfel încît,

Pentru îmbogățirea ideatică s-au asigurat, în fiecare spațiu expozițional, citate de înaltă semnificație din opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, menite să arunce o lumină nouă asupra proceselor, evenimentelor, creației populare și operelor personalităților prezentate.

Urmează 43 de pagini de amănunțită descriere a expoziției, culminînd cu un panou central de onoare, dedicat ctitorului României moderne – întîiul președinte al țării, tovarășul...

Modificările au fost operate, dar Secția de Propagandă tot nu și-a dat avizul pentru inaugurarea muzeului, așa încît, la 30 martie 1984, la Consiliul Culturii și Educației Socialiste era alcătuit un nou proiect pentru SALA „CÎNTAREA ROMÂNIEI“:

„Cîntarea României“ este concepută ca inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, ctitorului României socialiste, oglindind spiritul de emulație creatoare al poporului român.

Urmează, pe două pagini, descrierea sălii. Este interesant de remarcat însă, că, dacă în 1981, pe vremea cînd o asemenea sală nici nu fusese amenajată, timidă adresare către dictator în calitatea sa de „ctitor“ fusese cenzurată, în 1984 nu mai exista nici o jenă. E adevărat, între timp, avusese loc, la 1 – 2 iunie 1982, celebra Plenară de la Mangalia.

Ultimul document pe care îl prezentăm probează faptul că cei 12 ani de organizare și reorganizare a acestui muzeu au însemnat nu numai timp și muncă irosite, ci și bani aruncați. În același an, 1984, celălalt director adjunct al Direcției artelor și instituțiilor de spectacole (unul era Iulian Antonescu), Cecilia Stan, trimite Direcției Economice a C.C.E.S., următorul referat:

În vederea finalizării lucrărilor de amenajare a sălii dedicate Festivalului național „Cîntarea României“ din cadrul Muzeului Muzicii Românești, vă rugăm să aprobați efectuarea următoarelor lucrări:

- 8 basoreliefuri cu teme inspirate din ideile majore ce stau la baza Festivalului Național „Cîntarea României“, lucrări ce vor fi montate pe stîlpii din rotundă.

- O foto-tapiserie reprezentînd o horă în care participă tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, alături de oameni ai muncii.

- Un panou decorativ (hartă) ce va constitui capătul de perspectivă al sălii și va ilustra instituțiile artistice și participanții la Festivalul Național „Cîntarea României“.

Lucrările mai susmenționate vor fi executate prin Fondul plastic de către artistul Radu Dan, conform schițelor și machetelor prezentate și aprobate de către conducerea Consiliului Culturii și Educației Socialiste. Costul acestor lucrări se estimează în jurul sumei de 70.000 lei. [Aproximăm această sumă la echivalentul a c. 130.000.000 lei, la valoarea de la începutul anului 2004.]

Menționăm că finanțarea lucrărilor se va face din bugetul direcției noastre.

Am prezentat extrase din aceste documente nu din dorința de a incrimina instituții și, cu atît mai puțin, niște persoane. Faptul că, la panoul de onoare al muzeului, ar fi trebuit să fie expus bustul lui Ion Irimescu,

înfățișându-l pe dictator, nu are nici o relevanță, din punctul nostru de vedere, pentru opera venerabilului sculptor. Faptul că sonetele din 1980 erau scrise de Corneliu Vadim Tudor nu schimbă cu nimic locul acestuia în peisajul literar și politic al ultimelor două decenii, așa cum îl știm. Mulți dintre cei care au lucrat, sisific, în toți acei ani, au fost și sînt reputați specialiști, oameni de cultură. Chiar dacă este un lucru bine știut, trebuie să repetăm că Iulian Antonescu, de exemplu, a fost unul dintre cei mai valoroși muzeologi din România celei de a doua jumătăți de veac XX. Clemansa Firca, pe de altă parte, primul director, după redeschiderea Muzeului „George Enescu“, în 1991, și muzicolog cu o ținută morală recunoscută de întreaga breaslă, s-a străduit, ani în șir, să găsească loc,

printre citatele ceaușiste, și pentru obiecte legate, într-adevăr, de muzica românească. Exemplele ar putea continua. Așadar, nu pentru a lansa acuze personale am reprodus aceste pagini, ci pentru a îndemna la o necesară reflecție asupra forței și slăbiciunilor infernalei mașini a propagandei comuniste și, mai ales, la influența acesteia asupra muzeelor României, așa cum le avem, în unele cazuri, pînă în ziua de astăzi. Vom înțelege, atunci, poate, ceva mai bine, că unele dintre problemele pe care mai multe muzee le au astăzi, în raporturile lor, atît cu autoritățile, cît și cu publicul lor, își au rădăcinile în anii în care tematicile se croiau, cu foarfeca, în birourile din Casa Școlii, iar bunul cel mai de preț dintr-o sală de expoziție trebuia să fie *citatul*.

ABSTRACT

The National “George Enescu” Museum was established in 1956, one year after the great Romanian composer died in Paris. The museum was closed, in 1977, following Ceaușescu’s order. Immediately, a team of specialists started to work for a so-called “museum of the Romanian

music”. The article is trying to summarise the efforts of the propaganda machine in organising the museum – in fact, not a museum devoted to the Romanian music, but to the dictator.